

§ 22.11-27. (fællesudgifter for værnene), 30. (hæren), 40. (søværnet), 50. (flyvevåbnet), 60. (hjemmeværnet), 62. (internationale anlægsprogrammer m. v.) og 81. (forsvarets materielintendantur) betragtedes som *vedtaget* med samme stemmetal som § 22.10.

§ 22.82. (forsvarets civilundervisning) *vedtoges* med 125 stemmer mod 18; 2 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§ 22 i øvrigt og §§ 23-26 *vedtoges* uden afstemning.

§ 27 1.09. (våbenarsenalet) *vedtoges* med 121 stemmer mod 21; 3 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§ 27.1.10. (ammunitionsarsenalet), 1.12. (den militære klædefabrik), 1.13. (orlogsværftet) og 2.22. (forsvarsministeriets militærafsnit og internationale anlægsprogrammer (01., 02. og 100.)) betragtedes som *vedtaget* med samme stemmetal som § 27.1.09.

§ 27 i øvrigt og §§ 28-31 *vedtoges* uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i finansudvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om planlægning af Køge-Bugtområdet.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 52) findes i tidenden sp. 464, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 159).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets tekst og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Lis Groes: Man skulle jo egentlig tro, at Køge Bugt-loven ville være gået glat igennem folketinget i betragtning af, at det planlægningsudvalg, der i henhold til loven er nedsat, meget stærkt har anbefalet os at forlænge loven uændret i 5 år. Alligevel har vi oplevet det mærkværdige, at ikke mindst venstres repræsentant i udvalget, hr. Enggaard, har taget spørgsmålet om lovens § 5 op til behandling på ny. Nu er det sådan, at venstre aldrig har været særlig tilfreds med denne § 5, men i betragtning af, at vi har fået loven vedtaget i sin tid, og at vi har planlægningsudvalgets ord for, at det ønsker loven forlænget uændret, kunne vi egentlig godt have undværet denne aktion.

Jeg kan ikke rigtig se andet, end at hr. Enggaard afgørende har taget fejl med hensyn til, hvad Køge Bugt-loven egentlig går ud på. Ideen i denne lovgivning har jo helt klart været, at vi skulle planlægge for området og få en tidsfølgeplan fastlagt for udbygning af de økonomisk svage kommuner, således at de kunne få arealer, som staten sikrede, dem stillet til disposition. Disse arealerhvervelser er endnu ikke påbegyndt, men der er udarbejdet en plan for, hvilke arealer kommunerne ønsker. Der er også udarbejdet en tidsfølgeplan for, hvornår disse arealer skulle erhverves. Ministeren har derudover stillet i udsigt, at kommunerne på det tidspunkt, hvor de skal til at erhverve arealerne, kan få dem til kostpris, altså på særdeles gunstige vilkår. Det er derfor for mig en mærkværdighed, at hr. Enggaard fortsat vil kritisere denne lovgivning. Jeg kan ikke se andet, end at den indeholder en håndsrækning til kommunerne og en yderst tiltrængt håndsrækning.

Hvad endelig angår hr. Enggaards tanke, at han hellere vil have, at staten hjælper kommunerne med at bygge modne dernede, ja, så hører det jo til i en helt anden lovgivning. Jeg er da også tilhænger af, at kommunerne dernede bliver hjulpet med bygge modningen, men ministeren har jo også imødekommet kommunerne på dette område. Der er allerede stillet ganske betragtelige beløb til disposition, og vi har i udvalget fået ministerens tilsagn om, at han vil prøve at gå videre ad den betrædte vej.

Det, som nu er det mest mystiske i hele sagen, er, at hr. Enggaard på et tidspunkt, da vi tror, at vi nu skal skrive betænkning

[Lis Groos.]

og være færdig med hele sagens behandling, kommer med et forslag om, at nu skal vi spørge planlægningsudvalget, om de egentlig er enige i det, de har sagt til os, dette med lovens uforandrede forlængelse. Det forekommer noget mærkværdigt, og det har også gjort, at der nu er meget dårlig tid; loven udløber til april, og det er klart, at dette udvalg ikke sådan lige kan indkaldes med ganske kort varsel; jeg har forstået, at man har givet tilsagn om at komme inden 15. marts. Men det betyder altså simpelt hen, at vi kommer noget i tidnød. Jeg synes i og for sig, at det havde været mest naturligt, at man ikke havde sendt denne henvendelse af sted, så meget mere som vi har haft repræsentanter for udvalget inde for at tale med folketingsudvalget, og ved den lejlighed kom der ikke nogen ønsker om ændringer i § 5. Men bevar mig vel, vi har ikke villet hindre, at dette brev kom af sted.

Jeg kan dog ikke frigøre mig for den tanke, at hr. Enggaard ved sin aktion her ligesom vil prøve at så lidt ufred blandt repræsentanterne i dette planlægningsråd, som, efter hvad jeg har forstået, har arbejdet aldeles fortræffeligt sammen. Vi har set planerne, det er et stort arbejde, der er udført, og vi hørte da også kommunernes repræsentanter direkte takke administrationen for det store arbejde. Jeg har forstået, at det har været muligt i planlægningsrådet helt at se bort fra partiskel og udføre et sagligt arbejde til gavn for disse kommuner.

Nu er der jo et gammelt ord, der siger, at stædighed er en borgmesterdyd, men jeg vil da gerne minde hr. Enggaard om, at han jo ikke er borgmester, og så kunne han måske lade være med at være så stædig og hellere se på, at vi her har en lovgivning, som kommunerne har været glade for, og de har ventet længe på § 5. Nu er det lykkedes ministeren trods anstrengt statsøkonomi at få stillet et beløb på 10 mill. kr. til rådighed; men på et tidspunkt, da kommunerne kan sige: nu endelig indfries vore forventninger, begynder hr. Enggaard så på ny at rejse debat herom. Jeg synes, det er uheldigt — jeg har da også gjort, hvad jeg kunne for i tide at overbevise hr. Enggaard om, at han hellere skulle undlade at forfølge denne sag — og jeg vil i hvert fald slutte her i dag med at udtale ønsket om, at denne aktion fra hr.

Enggaards side ikke bevirker, at det udmærkede samarbejde, der har kunnet foregå, bliver slået i stykker, for så vil det først være synd og skam.

Enggaard: Under de drøftelser, som udvalget har haft om den hidtidige planlægning i Køge Bugt-området, har vi modtaget en del værdifulde oplysninger om, hvad der er foretaget indtil nu, hvordan det er gået med at få trafikmidlerne udviklet i den rigtige takt i forhold til befolkningsudviklingen, og hvordan de mange restriktioner på anlægs- og finansieringsområdet ofte giver betydelige problemer for kommunerne, når de skal opfylde det, der stilles forventninger om efter planlægningen.

Et af de områder, der er særlig aktuelt i denne forbindelse, er skolebyggeriet, hvor udstedelse af byggetilladelser ikke rigtig følger med behovene, og hvor finansieringsproblemerne ikke er løst i samme forbindelse. Man må håbe, at disse problemer er løst, når der engang kommer mere normale forhold for byggevirksoverenskomst og lånoptagelse; men foreløbig ser det ud til, at det ikke lysner særlig meget for disse områder. Jeg kunne derfor have lyst til at bede boligministeren, der jo er den egentlige ressortminister for denne planlægning, om at se med velvilje på disse problemer, som rækker ud over boligministeriet, og søge skabt forståelse hos de andre ministerier, der står for at give tilladelser til byggeri af skoler, institutioner, trafikkanlæg osv.

En ganske særlig vanskelighed rammer i disse år navnlig de mindre kommuner i området, der har et svagt befolkningsunderlag i udbygningsperioden. Venstre erkender, at der, sådan som tingene har udviklet sig på lånemarkedet, er et behov for at hjælpe disse kommuner økonomisk, således at de kan skabe forudsætningen for udviklingen, og efter venstres mening er det derfor berettiget, at staten har hjulpet kommunerne i området med lån til byggemodningsopgaver.

Den samme fremgangsmåde kan efter vores opfattelse også anvendes, hvor det gælder om at sikre arealer til offentlige formål. Her har lovens § 5 i dag en meget vid formulering, der i stedet for lån sigter på direkte statsopkøb af jord i området og i princippet også til andre formål end de offentlige.

[Enggaard.]

Ministeren har oplyst over for os i udvalget, at det, man sigter efter at opkøbe i henhold til § 5, i første række er til offentlige formål og vil strække sig over f. eks. 5 år. Staten skulle så efter tanken ligge inde med disse jorder, indtil kommunerne i henhold til planlægningen skulle overtage dem til deres formål. Det forekommer mig at være en unødigt kompliceret fremgangsmåde, som bringer staten mere direkte ind i billedet, end vi bryder os om det i venstre. Det kan også efter min opfattelse medføre problemer for kommunerne i samme område at skulle have liggende dels arealer, som er kommunalt købt og finansieret, dels arealer, som er på statens hånd, indtil kommunerne overtager dem, dels privatejede arealer. Hvis der nu også kommer andre bestemmelser ind i billedet — jeg forstår efter pressens meddelelser i disse dage, at der er en statslig boligfond på vej med visse lånemuligheder for kommunerne for opkøb af jorder til boligbyggeri og måske også til andre end til kommunerne — ja, så har vi alle muligheder repræsenteret på samme tid.

Jeg ville egentlig gerne spørge boligministeren, hvordan forholdet kan tænkes at blive imellem udlån fra den nye boligfond, som vi jo kender meget lidt til endnu, og de beslægtede bestemmelser i denne lovs § 5. Jeg tror, at det også af hensyn til den ny tanke om en statslig boligfond er rigtigt, at tredje behandling af dette lovforslag ikke som forudset finder sted på fredag, men først senere, så karakteren af den bebudede boligfond kan være kendt forinden.

Venstre har, som fru Lis Groes redegjorde for det, aldrig kunnet acceptere lovens § 5, som den er formuleret i øjeblikket. Vi erkender de pågældende kommuners vanskeligheder under den gældende kreditstramning og det meget høje renteniveau, og i konsekvens heraf har vi skitseret en ny formulering af § 5, som i sin opbygning meget følger den gældende, men som åbner mulighed for, at staten kan udlåne midler til kommunerne til opkøb af jord til offentlige formål, når planlægningsudvalget indstiller det. I sin mekanisme vil der ikke være afgørende forskel på ministerens planlagte opkøb og de opkøb, som kommunerne efter vor formulering sættes i stand til at foretage direkte uden staten som mellemlid. Det

betyder også, at nødvendige hensyn til tidsfølgen kan iagttages.

Som det er anført i betænkningen, forudsætter man, at en udtalelse fra planlægningsudvalget for Køge Bugt-området kan foreligge inden lovforslagets tredje behandling. Det har sin årsag i, at venstre naturligvis med stor interesse ønsker at høre de bemærkninger, som man derfra kunne have til det forslag, vi har skitseret. Når det er fremsat som en skitse til en ny formulering, ligger naturligvis heri, at vi er parat til at ændre i formuleringen i et omfang, som stadig bevarer meningen, hvis der måtte være særlige hensyn, som taler for det.

Det vil herefter være klart, at venstres stilling til loven som helhed vil være afhængig af, hvorledes § 5 finder sin endelige formulering, og det vil næppe, sådan som gangen i udvalgsarbejdet er lagt op, finde sted, før vi når til tredje behandling.

Gottschalk-Hansen: Da lovforslaget om planlægning af Køge Bugt-området var til behandling i maj 1961 og blev vedtaget, skete det med tilslutning af det konservative folkepartis stemmer, idet jeg dog på mit partis vegne under lovforslagets behandling gav udtryk for store betænkeligheder med hensyn til lovens § 5 ud fra den betragtning — og det er en opfattelse, vi stadig deler — at det er betænkeligt, at staten opkøber arealer i kommunerne og på den måde får en vis rådighedsret over kommunal jord. Vi har før givet udtryk for, stillet forslag om og også fået gennemført, at staten hjælper kommuner til bygge-udbygning, og det er rigtigt, som fru Lis Groes sagde, at der er opnået værdifulde resultater i så henseende. Der er dog en væsensforskul på de to ting. Vi var betænkelige ved den praksis, at staten skulle være ejendomsbesidder i kommunerne; men ud fra den betragtning, at det er ganske specielle problemer, der gør sig gældende inden for kommunerne i Køge Bugt-området med den ekspansion, der finder sted, og med de mange offentlige anlægs- og byggeudgifter, som må foretages på grund af den store udflytning, fandt vi, at det var rimeligt, at der blev nedsat et planlægningsråd, lagt en dispositionsplan, stillet forslag om en tidsfølge og udarbejdede byplaner. Ud fra denne betragtning kunne vi stemme

[Gottschalck-Hansen.]

for lovforslaget. Loven skulle så til revision efter en 5-årig periode, altså i folketingsåret 1966-67, og mit partis daværende ordfører, hr. Juul Madsen, gav i sit indlæg ved den lejlighed udtryk for de samme synspunkter, som jeg tidligere havde tolket, nemlig at det ikke var heldigt med statsopkøb af kommunal jord. Hr. Juul Madsen pegede på den tanke, at man i stedet for lånte kommunerne penge til opkøb af jord — altså i realiteten det, som partiet venstre nu har fremsat ændringsforslag om.

I princippet er det konservative folkeparti tilhænger af, at det forsøg, der er påbegyndt, videreføres. Jeg er enig med fru Lis Groes i, at man ikke kan standse nu, hvor dispositionsplanerne er udarbejdet og forelagt de kompetente myndigheder og kommuner; det vil ikke være hensigtsmæssigt at standse på nuværende tidspunkt. Men vi mener, at det må være ret og rimeligt, at vi, når partiet venstre har fremsat et ændringsforslag, som altså falder helt i tråd med hr. Juul Madsens tanker og tale her fra dette sted, følger den opfordring, som venstre har fremsat om, at planlægningsudvalget spørges om denne sag. Den omstændighed, at man enstemmigt har givet tilslutning til en uændret forlængelse af loven, betyder jo ikke, at der inden for planlægningsudvalget ikke kunne vindes tilslutning for en ændring, således at den kommunale suverænitæt forblev uberørt. Vi mener i det konservative folkeparti — og jeg tror, den næstfølgende taler med henblik på det, der er nedfældet i betænkningen, vil give udtryk for det samme — at det er parlamentarisk skik og brug, når et parti anmoder om en udtalelse, at man så efterlyser denne. Vi er ikke så meget i tidnød, at svar ikke kan foreligge, således at lovforslaget kan være vedtaget enten under den ene eller anden form inden 1. april. Jeg minder om, at vi inden for samme tidsrum skal vedtage finanslovforslaget, der i dag har været til anden behandling, og boligministeren har jo dér stillet forslag om et beløb på 10 mill. kr. at anvende til dette formål. Hvad enten det nu drejer sig om statskøb for dette beløb af arealer, eller det drejer sig om udlån til kommunerne, således at de kan købe arealerne, ændrer det jo ikke noget ved finanslovens

indhold. (*Afbrydelse af boligministeren* [Kaj Andresen]). Ja, det må ministeren så belære mig om; jeg mener, at de 10 mill. kr. under alle omstændigheder skal bevilges, hvad enten kommunerne skal låne pengene, eller staten skal bruge dem. Jeg tror dog, boligministeren med erfaring fra sin tid i finansudvalget vil erkende og medgive mig, at også de penge, vi låner ud, først skal bevilges her fra dette sted igennem finansloven.

Men i det konservative folkeparti ser vi med velvilje og positiv forståelse på det arbejde, der er gjort, og erkender, at opgaven, der ikke har nået sin endelige løsning, skal løses. Vi vil gerne have lov til at vente med en endelig stillingtagen til henholdsvis ministerens lovforslag eller partiet venstres ændringsforslag, indtil der foreligger et svar fra planlægningsudvalget. Når dette foreligger, vil vi tage endeligt standpunkt til lovforslaget.

Arne Larsen: I det udvalgsarbejde, der har fundet sted mellem første og anden behandling om lovforslaget om planlægning af Køge Bugt-området, har det især været nogle enkelte spørgsmål, som har stået i centrum for udvalgets opmærksomhed. I den anledning afholdtes et møde med planlægningsudvalget for Køge Bugt-området og det nedsatte folketingsudvalg, og jeg synes, det var et vældig godt møde, som berigede os på mange områder, og som i alle tilfælde klargjorde for os, at der er lavet et vældig godt stykke planlægningsarbejde for Køge Bugt-området.

Af de problemer, som er fremme, og som jeg finder bør løses, vil jeg især pege på det, som også var fremme ved lovforslagets første behandling, nemlig problemerne i forbindelse med at skaffe området de nødvendige trafikforbindelser, altså S-baner og vejanlæg. Med den dispositionsplan, som er fastlagt, og med den tidsfølgeplan, som ligeledes er aftalt mellem alle interesserede parter, må det stå helt klart, at en koordinering af alle statens gøremål må sættes ind, for at hele planlægningsarbejdet og udviklingen i Køge Bugt-området kan lykkes fuldt og helt. Det nytter jo ikke meget, at man animerer til et stort boligbyggeri i Køge Bugt-området, hvis man ikke samtidig med, at der sker denne befolkningsudflyt-

[Arne Larsen.]

ning, også sørger for, at befolkningen kan blive transporteret på den mest hensigtsmæssige måde mellem boligområde og arbejdspladser, at der altså sker en tilfredsstillende udvikling af trafiklinjerne. Planlægningsudvalget har for 2 år siden, nemlig den 12. februar 1965, gjort opmærksom på, at det ville være rigtigt at fremme anlægget af S-banen i Køge Bugt-området til Hundige så meget, som det overhovedet var muligt, idet der i dette område er planlagt et stort centrum med både forretningskvarterer og et stort boligområde; derfor ville det være rigtigt at tage skridtet fuldt ud og udbygge S-banenettet til Hundige i første omgang. Jeg håber, at boligministeren i samarbejde med ministeren for offentlige arbejder vil finde udveje for, at dette anlæg af S-banen til Hundige fremmes mest muligt. Vi må tage hensyn til, at der i forbindelse med Køge Bugt-områdets udvikling også er planlagt adskillige industriområder, således at der altså vil forekomme en stor arbejdssted-bolig trafik, så mange ting taler altså for en hurtig udbygning af S-banenettet til Hundige.

Det samme er tilfældet med udbygningen af vejnettet, som jo i sin nuværende skikkelse slet ikke er i stand til at øge sin kapacitet. Gammel Køge Landevej er på bristepunktet og kan snart ikke tage mere, hvorfor en udbygning af vestmotorvejen ligeledes er meget påkrævet og må ske i et hurtigt tempo.

Der er forskellige problemer med den linjeføring, som tilsyneladende er fastlagt for vestmotorvejen. Jeg skal her blot pege på, at Glostrup kommune har et problem i forbindelse med sit skolebyggeri i området omkring den ny vestmotorvej, og at der her givetvis kunne tiltrænges en ændring af linjeføringen, for at kommunen kan klare sit skolebyggeriproblem. Ved adskillige lejligheder har vi her i tinget også kunnet beskæftige os med den anden ende af vestmotorvejen, umiddelbart før den går ind i Københavns kommune, altså i Hvidovre kommune, hvor den er planlagt at skulle gå igennem det såkaldte Engstrand Alléområde, som er et boligområde, og som vil blive meget, meget stærkt berørt af de støjgener, der vil opstå. Også her håber jeg på at man finder en løsning, således at motor-

vejens linjeføring også i dette område kan blive ændret.

Der er dukket forskellige planer op i forbindelse med inddæmningen af Kalveboderne. Dansk Arbejde og Industriforeningen har fremsat et forslag til en ny inddæmning af Kalveboderne, således at der ad den vej muligvis kunne findes en anden løsning for motorvejens indføring. Jeg skal ikke tage stilling til det forslag, som fra den side er fremsat, men bare gøre opmærksom på, at egnsplansekretariatet så tidligt som i 1961 var opmærksom på dette problem og havde et andet forslag til linjeføring, hvorfor jeg egentlig ville henstille til boligministeren, at han søger udveje for, at de eksperter fra egnsplansekretariatet, som i sin tid udarbejdede denne linjeføring, nu da der er tale om eventuelt at ændre linjeføringen, bliver taget med i de rådslagninger, som må finde sted mellem de forskellige myndigheder, som skal i gang med dette problems løsning.

Ligesom hr. Enggaard vil jeg også gerne beskæftige mig med det problem, som blev fremhævet: spørgsmålet om at forsyne området med de nødvendige skoler. Vi fik nemlig i det møde, vi havde med planlægningsudvalget, ganske tydeligt tilkendegivet, at her var et ganske væsentligt spørgsmål, som ikke var tilfredsstillende løst. Man bygger boliger i dette område, og naturligvis siger man på at få familier med børn herud — det er jo familieboliger, man bygger — men kommunerne er i flere tilfælde i den situation, at de ligefrem ikke kan modtage disse familier med børn, at det er nødvendigt at udleje de nye, gode familieboliger til familier uden børn. Det var jo faktisk ikke hensigten med dette planlægningsarbejde, og det var ikke hensigten med den lovgivning, vi i øvrigt har til fremme af boligbyggeriet, at disse boliger ikke skulle kunne bruges til det, de egentlig bør anvendes til; derfor må boligministeren også tage en lille snak med undervisningsministeren, således at vi snarest muligt får de fornødne bevillinger frem til de skoler, som altså endnu ikke er bygget, men er så stærkt påkrævet.

§ 5 har været draget ind i debatten, og jeg skal ikke sige mange ord hertil. Jeg kan fuldt og helt tilslutte mig de betragtninger, som fru Lis Groes har gjort gældende her;

[Arne Larsen.]

jeg finder også, at det i høj grad er nødvendigt, at staten er aktiv i spørgsmålet om opkøb af de arealer, som er nødvendige — ca. 500 ha — til forskellige offentlige formål: boligformål, og hvad mere denne jord nu eventuelt kan og skal anvendes til. Loven hjemler mulighed for statsopkøb af jord til disse forskellige formål, og det er jo tanken eller princippet, at der skal bevilges de fornødne midler hertil; på finanslovsforslaget for det kommende år er afsat et beløb på 10 mill. kr., og vi håber da, at ministeren får disse penge og får anvendt dem til opkøb af den nødvendige jord. Det er simpelt hen en nødvendighed, hvis hele planlægningsarbejdet skal kunne gå i den takt, hvori det nu er tilrettelagt. Derfor tror jeg, det vil være en forkert disposition, hvis man overlader opkøbet til kommunerne, så er der en vis fare for, at planlægningen kan blive slået i stykker — efter min opfattelse.

Jeg er også glad for, at der i betænkningen er sagt nogle væsentlige ord om, at den jord, der opkøbes af staten, skal videresælges til kommunerne til det, man definerer som kostprisen; men jeg er da også meget stærk tilhænger af, at kommunerne i de tilfælde, hvor de videresælger jorden til anden anvendelse — altså til andre end netop offentlige formål — anvender de samme principper, og at man forhindrer, at der sker nogen form for spekulation i den jord, som staten i første omgang har opkøbt.

Med disse bemærkninger vil jeg endnu en gang tilsige mit partis velvillige medvirken til lovforslagets gennemførelse.

Grethe Philip: Lovforslaget vedrører som bekendt udelukkende spørgsmålet om en forlængelse af loven, og der er jo fra planlægningsudvalgets side givet enstemmig indstilling herom.

Fra venstres side kommer man nu i 12. time med en skitse, der går ud på, at § 5 skal ændres, således at det ikke er staten, der i første række erhverver om-

råderne og derefter sælger dem videre til kommunerne, men at staten i stedet skal yde lån til kommunerne til erhvervelse af de pågældende arealer.

Spørgsmålet går nu til drøftelse i planlægningsudvalget, og det radikale venstre har taget det standpunkt, at vi vil høre, hvad planlægningsudvalget har at anføre, før vi tager stilling til spørgsmålet; men der er dog et par enkelte ting, jeg gerne vil fremføre her.

Det vigtigste i hele denne sag er jo, at vi får en planlægning for området, og tidsfølgen opretholdes, og at vi hurtigt kommer i gang, herunder også at de nødvendige midler bliver stillet til rådighed i hurtig takt. Det må være helt afgørende, at det offentlige kommer hurtigt ind i billedet, og at tidsfølgen ikke sprænges af lokale interesser eller eventuelt ikke holdes på grund af manglende lokalt initiativ. Både et for hurtigt og ikke mindre et svigtende lokalt initiativ kan blive fatalt for gennemførelse af hele den samlede plan. Disse hensyn kan tale for, at det er staten, der foretager opkøbene, efter udvalgets indstilling naturligvis — således som § 5 jo også er udformet. Heroverfor står så hensynet til, at de enkelte kommuner skal kunne disponere så frit som muligt og i finansieringshenseende være stillet bedst muligt.

Jeg synes, det i denne forbindelse er meget vigtigt at notere sig, at boligministeren har udtalt, at det er hans hensigt til sin tid at afhænde de opkøbte arealer til kommunerne til kostpris, ligesom jeg har forstået, at ministeren ikke agter at sætte klausuler på ved salg af arealer til kommunerne. Da tidsfølgen også ved den af venstre foreslåede § 5 — så vidt jeg da forstår — i alle tilfælde skal opretholdes, er det vel et spørgsmål, hvor meget den enkelte kommune kan opnå ved at få § 5 ændret, således at man benytter lånevejen.

Men lad os nu se, hvad planlægningsudvalget siger, og ikke mindre hvilken argumentering der føres frem. Derefter må vi så igen overveje spørgsmålet.

Niels Westerby: Jeg skal ikke tærskle langhalm i denne debat om en uændret forlængelse af lovgivningen om planlægning af Køge Bugt-området. Det er en selvfølge, at vi vil medvirke til denne lovgivning, der absolut er det mindstemål, der skal til, for at der kan blive den fornødne planlægning af området.

Vi har bemærket os, at der i udvalget har været en diskussion om, hvorvidt man burde høre de implicerede kommuner, inden man vedtog loven. Der er 3 mindretal: et venstremindretal, et konservativt mindretal og et radikalt mindretal, og de tre partier har formuleret deres standpunkter i 3 mindretalserklæringer, der i meget høj grad minder om hinanden; navnlig er de to af dem ikke til at skelne fra hinanden.

Det kan vel i og for sig være meget rimeligt, at man gerne vil høre de implicerede kommuner, inden man vedtager en sådan lov, men problemet er jo det, at vi er i tidnød, og derfor vil vi gerne medvirke til en forlængelse af loven i uændret skikkelse. Man kunne måske — det er et spørgsmål, jeg gerne vil stille til den højtærede minister — nøjes med at forlænge loven for 2 år og derefter tage den op til revision; så ville man kunne nå i mellemtiden at høre de implicerede kommuner, og så skulle for så vidt alle kunne være tilfredse.

Boligministeren (Kaj Andresen): Jeg vil gerne takke udvalget for det udførte arbejde og for den tilslutning, der i øvrigt er til lovforslaget. Udvalget har vist planlægningen overordentlig stor interesse, stillet mange, mange spørgsmål om planlægningsproblemerne — også nogle, der vel rakte videre end til selve Køge Bugt-området. Man har gravet sig ned i vejproblemer, baneproblemer og inddæmningsproblemer, skole-, hospitals- og støjproblemer og også økonomiske problemer. Jeg synes, det er udmærket, at vi i udvalgsarbejdet har fået belyst en række af disse ting, og jeg tror eller håber, at udvalget har fået et indtryk af det overordentlig dygtige arbejde, der er gjort i planlægningsudvalget for Køge Bugt-området, og som vi gerne ser fortsat, hvad jo også dette udvalg selv har bedt om i den skrivelse, der medfølger forslaget.

For så vidt troede jeg egentlig, at de mange, mange spørgsmål havde klaret pro-

blemerne, men det viste sig altså, at der alligevel i sidste omgang var endnu en ting, nemlig spørgsmålet om § 5. Jeg skal ikke føje mange betragtninger til det, der allerede er sagt herom.

Når hr. Enggaard mener, at det vil give større problemer for kommunerne, hvis staten skal være opkøber af arealer, kunne man vist finde akkurat lige så mange argumenter for, at der vil blive store problemer for kommunerne, når de selv skal ligge med arealerne i en årrække, måske 10 år. Det, vi lægger vægt på, og som jeg mener der må lægges vægt på i denne forbindelse, er, at her er der et område, hvor staten i langt højere grad end i andre områder er gået direkte ind i planlægningen.

Man har ligefrem taget dette område ud og lavet denne lovgivning for det; og netop fordi staten er så stærkt involveret, er det også rimeligt, at den sikrer sig, hvordan der købes op, og hvordan man får mulighed for at følge de planer, der foreligger.

Den væsentlige argumentation for, at vi skal bevare § 5, som den er, er jo, at vi vil sikre planens realisering. Der må jo være et formål med det, hvis der skulle være kommuner, der ønskede at lave den om. Jeg mener, der er en forskel på venstres skitseforslag og lovforslagets § 5, også en reel forskel, og man kunne tænke sig, at kommunerne ville presse på og i virkeligheden foretage ting, som ikke helt ville stemme overens med planerne, hvis venstres skitse blev vedtaget. Der er vel ingen tvivl om, at kommunerne kunne fristes til at presse på med køb på steder, hvor man ellers ikke ville købe, og måske også, hvis de ligger med arealer for længe, søge at presse salg af dem igennem på et tidspunkt, der egentlig ikke svarede til, hvad planen i øvrigt gik ud på. Hvis ikke det netop skulle være for at imødekomme visse ønsker, kommunerne kunne have for at komme uden om, hvad Køge Bugt-udvalget lægger som plan, ser jeg ikke, at der vil være nogen som helst vanskelighed ved, at staten går ind som køber, idet det jo er hensigten at afsætte arealerne efter de prisforhold, man har talt om, og så snart arealerne skal anvendes til de formål, der er tiltænkt dem.

Hr. Gottschalck-Hansen talte om den kommunale suverænitet, og jeg er da enig i, at vi i høj grad skal bevare kommunernes

[Boligministeren.]

selvbestemmelsesret; men når flere kommuner indgår i et fælles arbejde om en stor planlægning, ligger der jo heri, at de enkelte kommuner må afgive noget af deres suverænitæt, ellers tjener det hele ikke noget formål.

Når hr. Gottschalck-Hansen mener, at man, hvis man går over til låneordningen, uden videre kan anvende de på finanslovsforslaget stående og forhåbentlig i løbet af nogle få dage bevilgede penge, må jeg dertil sige, at foretages denne ændring, så må jeg gå til finansudvalget med et ændringsforslag, for de 10 mill. kr. er opført på finanslovsforslaget til direkte statskøb, medens en låneordning måtte forudsætte, at man overflyttede pengene til en anden konto på finanslovsforslaget; jeg regner nu med, at det ville man måske også være villig til at gøre i finansudvalget; men det kan altså ikke lade sig gøre, således som de er opført på finanslovsforslaget i øjeblikket, at anvende pengene til udlån.

Når man med henblik på en koordinering på alle de andre områder har bedt mig gøre min indflydelse gældende over for andre ministre, nemlig angående trafik, skoler, økonomiske problemer osv., vil jeg sige, at det er klart, at der er de samme problemer i Køge Bugt-området som i en lang række andre kommuner. Der har været byggeomdningproblemer, men dér vil jeg dog gerne understrege, hvad også fru Lis Groes nævnte, at vi netop på dette område har givet lettelser for Køge Bugt-området gennem de særlige ordninger; først er der givet mellem 14 og 15 mill. kr. til byggeomdningsopgaver; senere tror jeg der er givet ca. 30 mill. kr. dertil; men andre kommuner har jo tilsvarende problemer. Jeg vil dog gerne understrege, at jeg også vil finde det værdifuldt, at vi her, hvor vi har en sådan plan, i så høj grad og så langt som vi nu kan, koordinerer arbejdet på de andre områder, der er talt om; det vil jeg naturligvis gerne være med til.

Jeg vil mene, at man skal fastholde bestemmelsen i § 5, som den er, og jeg ville betragte det som uheldigt, hvis vi nu forkortede lovens løbetid, som hr. Niels Westerby foreslog det, til 2 år. Jeg mener, det er rigtigt med 5 år, og vi får vel også i løbet af den tid, der går inden tredje behandling,

afklaret, hvordan Køge Bugt-udvalget ser på det spørgsmål, der her er rejst. Jeg vil have svært ved at forstå det, hvis man kunne udtale sig anderledes, end det er gjort i den helt klare og koncise udtalelse, Køge Bugt-udvalget er kommet med, og som folketingsudvalget er i besiddelse af, og heri anbefaler planlægningsudvalget over for boligministeriet stærkt, at der fremsættes forslag til uændret forlængelse for 5 år af loven om planlægning af Køge Bugt-området. Nu må vi jo se, hvad Køge Bugt-udvalget siger om det spørgsmål, der direkte er stillet, og så må vi vende tilbage til det ved lovforslagets tredje behandling.

Formanden: Jeg ville sætte pris på, om man kunne tilendebringe forhandlingen inden alt for længe. Jeg ser også, at presselogens medlemmer er begyndt at stå op.

Enggaard: Jeg skal da gerne følge formandens henstilling så vidt muligt, men der er et par bemærkninger, som gør det nødvendigt for mig at gribe ordet.

Jeg var glad for den oplysning, som kom frem om, at man forventede, det var muligt for planlægningsudvalget for Køge Bugt-kommunerne at afgive en udtalelse i forbindelse med den skitse til ændret formulering af § 5, som vi har foreslået, og jeg takker for denne imødekommenhed, fordi den viser, at man er villig til også med kort varsel at arbejde med på disse spørgsmål.

Flere talere har nævnt, at man var i tidnød, fordi loven udløber 1. april, men så vil jeg dog gerne for en ordens skyld oplyse, at folketingsudvalget først for 10 dage siden for alvor er kommet i realitetsdrøftelser om disse ting, sådanne drøftelser, som har kunnet danne grundlaget for en afslutning af arbejdet.

Det har været foreslået af hr. Niels Westerby, at man nu, da der var forskellige principielle spørgsmål, man kunne ønske afklaret, nøjedes med at forlænge loven for 2 år. Det forekommer ikke mig at være tilfredsstillende, fordi det er ved overgangen mellem indeværende og næste finansår, at der sker en principiel ændring vedrørende disse spørgsmål. Det er i det kommende finansår, at boligministeren i henhold til det, der er foreslået på finanslovsforslaget, får midler til rådighed for opkøb af jord

[Enggaard.]

i området, og jeg må gå ud fra, at man så må overholde den tidsfølge med hensyn til opkøbene, som er foreslået. Skal der ske en principiel ændring i forbindelse med § 5, må den komme ind ved denne revision af loven, og derfor synes jeg ikke, at en kortere forlængelse af loven på nogen måde er tilfredsstillende.

Det er rigtigt, når boligministeren siger, at der må jo være en forskel mellem venstres formulering af § 5 og lovforslagets. Denne forskel ligger ganske rigtigt deri, at vi tilsigter at give kommunerne en noget større bestemmelsesret, end tilfældet ellers ville være; men som jeg også sagde i mit første indlæg, må tidsfølgeplanen respekteres, og jeg mener, at der må kunne findes en formel, hvorved begge disse hensyn kan varetages.

Jeg har med meget stor glæde bemærket, at boligministeren heller ikke i dag har villet knytte betingelser til videresalget af de jorder, som staten efter forslaget kommer i besiddelse af. Jeg tror, det er meget afgørende, at staten ikke fastlægger betingelser i forbindelse med videresalget af jorden til kommunerne. Det, som kunne gøre en og anden en smule nervøs i den forbindelse, er altså ikke så meget boligministerens bemærkninger her, men måske snarere hr. Arne Larsens bemærkninger om, hvor meget man fra den side kunne ønske at knytte af betingelser hertil.

Gottschalek-Hansen: Jeg skal også fatte mig i største korthed, både af hensyn til den højtærede formand og journalisterne og os alle sammen.

Jeg vil gerne sige til boligministeren, at selvfølgelig skulle den omstændighed, at kommunerne kom til at stå som arealejere, ikke ændre deres forpligtelser over for selve planlægningsudvalgets dispositioner; så ville jo det hele styrte sammen.

Jeg ville ikke være så bekymret, hvis jeg var sikker på, at hr. Kaj Andresen var boligminister i al evighed, eller indtil denne plan var ført helt igennem, men det står jo ikke skrevet noget sted; det kunne jo meget vel, hvis staten kom til at stå som øverste myndighed og/eller som arealejer af disse arealer i de pågældende kommuner, betyde, at en boligminister, der måske ikke

besidder de samme egenskaber som den nuværende, kunne misbruge sin magt og myndighed, kunne øve pression mod kommunerne, kunne være med til at bestemme, hvem der skulle bo på de arealer i de huse, der blev bygget osv.; det kunne godt bruges som et angreb, et attentat på suveræniteten, den, som ministeren jo her har givet udtryk for at han fuldt og helt vil være med til at stå vagt og værn om.

Jeg vil gerne sige til ministeren, at det skal ikke volde nogen vanskelighed, hvis sagen munder ud i et lån til kommunerne; det tror jeg jeg kan tilsige på finansudvalgets vegne. Et ændringsforslag vil gå meget let igennem, og skulle det ikke kunne nås, inden finansloven vedtages, kunne det komme i tillægsbevillingsloven. Den side af sagen skulle vi nok klare.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets tekst og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om egnsudvikling.

(Lovforslaget (nr. 94) findes i tillæg A. sp. 2017, fremsættelsen i tidenden sp. 1547).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om garantier for lån til industrivirksomheder.

(Lovforslaget (nr. 95) findes i tillæg A. sp. 2011, fremsættelsen i tidenden sp. 1553).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Bertel Pedersen: Lovforslaget om egnsudvikling har i sin indledning, § 1, stk. 1, som er formålsparagraffen, en noget anden, men bedre ordlyd end de to tidligere love om egnsudvikling, idet det siges, at formålet med at fremme den industrielle og